

PRODUKSJONSGLATTING
Vilkår for deltakelse, håndtering og kompensasjon

Gjeldende fra 13. juni 2017

Statnett SF
16.5.2017

1 Formål

Formålet med produksjonsglatting er å redusere de strukturelle ubalansene i kraftsystemet. Dette er ubalanser innenfor driftstimen som skyldes en forutsigbar og ikke ideell tilpasning i planfasen mellom produksjon, forbruk og utveksling som følge av at profilene på endringer i produksjon, forbruk og kraftflyt ut/inn av systemet er ulike. Med dagens timesoppløsning i energimarkedene vil ubalansene gjennom timen kunne bli betydelige, spesielt i timer med store endringer. På sikt forventes det en finere tidsoppløsning i energi- og balansemarkedene, noe som vil redusere de strukturelle ubalansene.

Gjeldende virkemidler vurderes ikke som tilstrekkelige for å håndtere de strukturelle ubalansene. Inntil en finere tidsoppløsning i balanse- og energimarkedene er på plass, er det nødvendig med tiltak som gir en bedre tilpasning ved store produksjonsendringer. Dette er også en sentral forutsetning for å kunne oppnå en effektiv utnyttelse av eksisterende og nye kabelforbindelser.

Produksjonsglatting vil gi en fordeling av produksjonsendringer over timen som er tilpasset kraftsystemets behov, ved at Statnett bestiller glatting av produksjon basert på analysert behov. Løsningen begrenser ikke aktørenes mulighet for å optimere sin produksjonsportefølje.

Produksjonsglatting som løsning er utarbeidet i et samarbeid mellom Statnett og representanter fra aktørsiden.

2 Kriterier for deltakelse i produksjonsglatting

Produksjonsglatting er en frivillig løsning som tilbys konsesjonærer som oppfyller følgende kriterier:

- Konsesjonær har jevnlig, normalt minst ukentlig, produksjonsendringer over et timeskift \geq 200 MW pr elspotområde.
- Konsesjonær har bemannet driftssentral, og er i stand til å håndtere bestillinger fra Statnett som beskrevet på kveld.
- Forutsetter fleksibel kraftproduksjon.

Konsesjonærer som deltar i produksjonsglatting leverer produksjonsglatting i stedet for kvartersplaner, og fritas dermed fra krav om å levere kvartersplaner i henhold til faste krav for den del av porteføljen som stilles til disposisjon for produksjonsglattingen.

Den enkelte konsesjonær må for å delta i ordningen med produksjonsglatting, bekrefte overfor Statnett at denne vil delta i produksjonsglatting på de til enhver tid gjeldende vilkår.

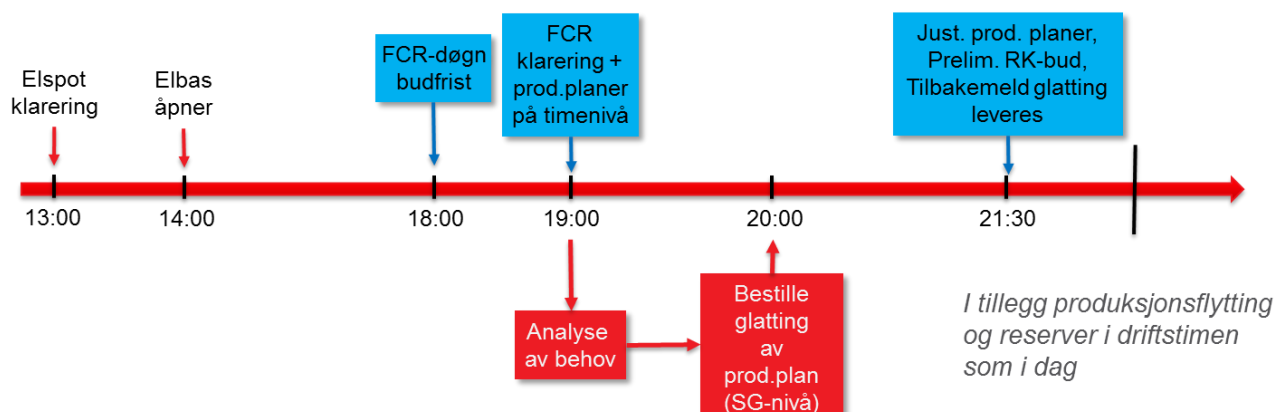
3 Bestilling og aksept av produksjonsglatting

Kvelden før driftsdøgnet bestiller Statnett en justering av tidspunkt for planlagt opp/nedkjøring 15 minutter og 30 minutter før/etter timeskift. Prosessen beskrives som følger:

1. Aktør/produsent sender Statnett produksjonsplaner *innen kl. 19.00* for neste driftsdøgn. Produksjonsplaner leveres på timesnivå, eller kvartersnivå dersom aktøren foretrekker dette.
2. Statnett analyserer behovet for produksjonsglatting for alle timer kommende døgn.
3. Statnett sender bestilling av produksjonsglatting til aktuelle aktører *innen kl. 20.00*.
4. Aktørene responderer på Statnetts bestilling *innen kl. 21.30*, herunder bekrefter eller gjør eventuelle justeringer. På samme tidspunkt leverer aktørene også preliminaire RK-bud og justerte produksjonsplaner.

5. Aktør oppdaterer Statnett løpende med eventuelle justeringer av produksjonsglattingen inntil 45 min. før driftstimen. Den siste mottatte produksjonsglattingen, senest 45 minutter før driftstimen, oppfattes som endelig og vil være underlag for avregning.

Tidslinjen vises som følger:

4 Utvelgelse av stasjonsgrupper (SG) for produksjonsglatting

Statnetts bestilling av produksjonsglatting tar utgangspunkt i analysert behov, samt aktørens produksjonsplaner med angitte tidspunkt for opp/nedkjøring av produksjon. Basert på dette grunnlaget utpeker Statnett stasjonsgrupper (SG) som er aktuelle for justering av opp/nedkjøringstidspunkt 15 minutter og 30 minutter før/etter timeskift.

Generelt prinsipp for Statnetts utvelgelse av stasjonsgrupper for produksjonsglatting er:

- Sorterer SG og velger etter størrelse på produksjonsendring ved det aktuelle timeskift
- Tilstreber å fordele glattingen på flere aktører. Alltid minst to aktører dersom mer enn én SG skal benyttes
- Alle SG med produksjonsendringer ≥ 400 MW deles uansett i to, med halvparten 15 minutter før og 15 minutter etter timeskift. Aktør kan tilpasse volumfordelingen i sin respons på bestillingen til Statnett kl. 21.30.

Valg av SG vil bli som følger:

1. Velge først SG med største hensiktsmessige endring innenfor det analyserte behovet
2. Ved behov for ytterligere volum: Velge neste SG innenfor behovet *fra annen aktør* (største aktuelle)
3. Ved behov for ytterligere volum: Velge neste SG innenfor behovet *uavhengig av aktør* (største aktuelle)

Statnett vil i sin utvelgelse av SG ta hensyn til eventuelle flaskehalser i nettet.

5 Forpliktelser, respons og fleksibilitet

Aktør som deltar i produksjonsglatting forplikter seg som følger:

- Aktør skal vurdere Statnetts bestilling og melde tilbake sin produksjonsglatting til Statnett innen kl. 21.30.
- Aktør skal løpende melde tilbake til Statnett ved eventuelle senere endringer, og siste gang senest 45 min før driftstimen.

- Aktør forutsettes å ta hensyn til siste innmeldte produksjonsglatting i sin kjøreplan, og sikre at leveranse skjer i henhold til plan.

Fleksibilitet

Aktør har fleksibilitet til å gjøre justeringer av Statnetts bestilling. Aktør kan flytte volum mellom stasjonsgrupper (SG) innenfor elspotområde, eller også redusere volumet i forhold til bestillingen. Aktør kan ikke øke det samlede volumet som er bestilt innenfor elspotområdet.

For at løsningen skal bli effektiv forutsettes imidlertid at aktørene tilstreber å beholde bestilt volum på kvarter for elspotområdet, og da flytte volum mellom SG fremfor å redusere volumet i forhold til bestillingen. Ved gjentatte store reduksjoner/kanselleringer av bestilt volum vil ordningen ikke virke etter hensikten.

Statnett har rett til å kansellere / endre bestilling inntil 2 timer før driftstimen. Senere enn 2 timer før driftstimen brukes andre virkemidler.

Reserver – sentrale prinsipper

Bestilt produksjonsglatting må ses i sammenheng med aktørens forpliktelser for leveranse av reserver. Ved leveranse av produksjonsglatting gjelder følgende:

- FCR
 - Aktørens leveranse av produksjonsglatting skal ta hensyn til forpliktelser i FCR. Det forutsettes at aktøren tilstreber å levere både sin FCR-forpliktelse og bestilt volum produksjonsglatting på elspotområdenivå. Eventuelle nødvendige justeringer i bestilt produksjonsglatting meldes til Statnett innen kl. 21.30.
 - FCR følger produksjonsglattingen driftsmessig
 - FCR oppgjør vil skje i henhold til timesplan
- aFRR
 - Produksjonsglatting skal ikke redusere forpliktet aFRR kapasitet. Aktøren må korrigere / flytte glattingen til annen SG dersom det er avtalt aFRR og det ikke er mulig å levere begge deler.
 - aFRR kan eventuelt flyttes til annen SG innen samme elspotområde, men dette må da først avklares med Statnetts Landssentral
- RK-bud
 - RK-bud må ta hensyn til produksjonsglattingen
 - Aktør anmelder RK-bud hvor effektkvantum varierer per kvarter i de timene hvor det leveres produksjonsglatting
- RKOM
 - Produksjonsglatting skal ikke redusere forpliktelsen gitt av RKOM til å gi bud i RK. Det forutsettes at aktøren tilstreber å levere både sin RKOM-forpliktelse og bestilt volum produksjonsglatting på elspotområdenivå. Eventuelle nødvendige justeringer i bestilt produksjonsglatting meldes til Statnett innen kl. 21.30.

Det er på kort sikt ikke mulig å oppnå en fullstendig konsistens mellom alle produkter på kvartersnivå.

6 Innrapportering, kommunikasjon og formater

Aktørene skal respondere på Statnetts bestilling av produksjonsglatting innen kl. 21.30 kvelden før driftsdøgnet. Videre skal aktør løpende sende Statnett oppdateringer med eventuelle justeringer av produksjonsglattingen inntil 45 min. før driftstimen. Statnetts siste mottatte produksjonsglatting, senest 45 minutter før driftstimen, oppfattes som endelig.

Aktør skal rapportere produksjonsplan og produksjonsglattingen som to separate tidsserier. Produksjonsglattingene holdes dermed separat og inkluderes ikke i produksjonsplanen. Summen av produksjonsplan og produksjonsglattingen gir en kvartersplan (kjøreplan) som aktør skal følge.

Kommunikasjon og formater

Bestilling, bekreftelse og rapport for produksjonsglattinger kommuniseres som meldinger med formater/protokoller som angitt nedenfor. Alternativt til meldingsutveksling kan LARMweb/FiftyWeb benyttes for kommunikasjonen.

Meldingsutveksling	Format	Protokoll	Alternativ kanal
Bestilling av produksjonsglatting fra Statnett til Balanseansvarlig	Activation Document (XML) ¹	MADES ²	LARMweb/FiftyWeb
Bekreftelse av produksjonsglatting fra Balanseansvarlig til Statnett	DELFOR ³	SMTP	LARMweb/FiftyWeb
Rapport over produksjonsglattinger med priser (avregningsunderlag) fra Statnett til Balanseansvarlig etter driftsdøgnet	UTILTS ³	SMTP	LARMweb/FiftyWeb

7 Ubalansehåndtering og avregning

Grunnlaget for avregning er siste innrapporterte produksjonsglatting fra aktør som er akseptert av Statnett. Siste innrapportering er senest 45 minutter før driftstimen.

Avtalte produksjonsglattinger vil inngå som reguleringer i balanseavregningen. Produksjonsglattingen vil ikke medføre hverken forbruksbalanser eller produksjonsbalanser såfremt aktør følger plan og avtalt produksjonsglatting.

8 Kompensasjon og rutine for betaling

Kompensasjon

Det gis kompensasjon for leveranse av produksjonsglatting, med henblikk på å kompensere konsesjonærene for økte kostnader. Produksjonsglatting vil medføre noe økte kostnader for konsesjonærene initielt med endring i IKT-systemer og prosesser, og løpende ved noe økt administrasjon med å håndtere bestillinger. Ordningen vil påføre konsesjonæren et energiavvik, fordi planlagte opp-/nedkjøringer flyttes enten inn i foregående time eller ut i etterfølgende time.

Kompensasjon gis som følger:

- Initiell kompensasjon for oppstartskostnader (implementering), 1. år: NOK 250.000.
- Kompensasjon for administrasjon:
 - Årlig fast kompensasjon for økt administrasjon: NOK 200.000
 - Kompensasjon pr enhet glattet volum: Fast beløp pr MWh levert glatting: 5 NOK/MWh

¹ Jf. "Implementation Guide Production Smoothing"

² Jf. "Implementation Guide - Mades - For the norwegian market"

³ Jf. "User guide – Norwegian balance regulation market"

- Kompensasjon for energiavvik som følge av produksjonsglatting: Konesjonærens påførte energiavvik kompenseres med beste pris av spotpris for de timene produksjonen skyves fra/til og RK-pris i aktuell retning i aktuell time.

Rutine for betaling

Initiell kompensasjon utbetales 3 måneder etter at aktør har startet sin levering av produksjonsglatting. Betaling forutsetter at aktør har oppfylt sine forpliktelser i henhold til disse vilkår.

Årlig fast kompensasjon utbetales etterskuddsvis årlig. Betaling forutsetter at aktør har oppfylt sine forpliktelser i henhold til disse vilkår.

Fakturering/kreditering av kompensasjon med fast beløp pr. glattet volum, samt kompensasjon for energiavvik inkluderes i det ukentlige oppgjøret fra Balanseavregningen som normalt ferdigstilles torsdag for foregående uke.

Aktøren mottar rapport over produksjonsglattinger med priser (avregningsunderlag) fra Statnett etter driftsdøgnet. Informasjonen er også tilgjengelig via LARMweb/FiftyWeb.

9 Mislighold og manglende oppfyllelse av bestilt produksjonsglatting

Dersom en aktør unnlater å oppfylle sin forpliktelse i henhold til disse vilkårene, og dette skyldes forhold innenfor aktørens kontroll, regnes dette som mislighold av vilkårene. Ved mislighold kan Statnett ekskludere aktøren fra deltakelse i produksjonsglatting.

Dersom en aktør gjentatte ganger kansellerer eller leverer vesentlig redusert volum produksjonsglatting på elspotområdenivå i forhold til Statnetts bestilling, har Statnett rett til å ekskludere aktøren fra deltakelse i produksjonsglatting.

Dersom en aktør blir ekskludert fra produksjonsglatting, vil initiell og årlig fast kompensasjon bli redusert forholdsmessig ift. tiden aktøren har deltatt og oppfylt sine forpliktelser i ordningen.

Aktører som er ekskludert fra deltakelse i produksjonsglatting skal senest 3 måneder etter ekskludering levere kvartersplaner, i henhold til enhver tid gjeldende krav til kvartersplaner.